

Japán háborúja

Az I. világháborúban az Európán kívüli hadi események a nagyhatalmak gyarmatai és gyarmati hadseregei között folytak a területekért. Így lett Kanada és Ausztrália is mint a Brit Nemzetközösség tagja, hadviselő fél. Valójában csak az USA (1917 áprilisától) és Japán voltak Európán kívüli hadviselő államok. Igaz, 1917-ben a németek korlátlan tengeralattjáró-háborúja miatt dél-amerikai országok – Brazília, Chile, Argentína, Uruguay, Venezuela – is hadat üzentek Németországnak, de részükről hadműveletek nem történtek.

Japán saját céljaira használta fel az Európában kitört háborút, az angol szövetség révén betagozott egy rendszerbe, és ennek ürügyén hódításokba kezdett. Anglia szövetségeseként azonnal hadat üzent Németországnak, és megkezdte a távol-keleti, elsősorban a kínai német gyarmatok elfoglalását. Először a partvidéken Csingtaót, majd az azt körülvevő teljes Santung tartományt, ezután a Csendes-óceán északi részén a német birtokban lévő szigeteket (Mariana-, Karolina- és Marshall-szigetek). Mindezeket később a versailles-i békeszerződés mandátumként Japánnak ítélte.

Japán 1915-ben benyújtotta Kínának a „Huszonegy követelés”-t, amely gyakorlatilag protektorátussá változtatta volna Kínát. A követelésekből Kínának sikerült visszautasítania a legsúlyosabbakat (főként, mert Anglia és az USA nem támogatta a japán terjeszkedést), de Japán így is széles körű gazdasági jogosultságokat szerzett Mandzsúriában, Santungban és a Tajvannal szemben lévő Fukien tartományban. Japán kínai érdekeit titkos szerződések sorozatával igyekezett megerősíteni. Az 1917. februári egyezményben Anglia kötelezettséget vállalt a japánok Santungra vonatkozó igényeinek támogatására, Japán viszont támogatta az angol igényeket a Csendes-óceánon az Egyenlítőnél délre lévő német szigetekre. Hasonló titkos szerződéseket kötött Franciaországgal és Olaszországgal is. 1917 novemberében az USA-val megkötötte a Lansing-Ishii-egyezményt, amely elismerte Japán különleges helyzetét Kínában, míg Japán látszólag elismerte az USA által képviselt nyitott kapuk politikáját.

Kína a világháború kitörésekor semleges kívánt maradni, de az antant sürgetésére 1917. augusztus 14-én hadat üzent Németországnak. Japán – mivel a szerződések biztosították kínai érdekeltségét – nem ellenezte Kína háborúba lépését. Ja-

pán segítséggel fel is állítottak egy hadsereget, de Kína harci cselekményekben nem vett részt, csak nagyszámú munkaerőt küldött, főleg Franciaországba. Mintegy 200 ezer ember dolgozott 1918–1919-ben utak, kikötők, gyárak építésén.

A háború Japánnak óriási gazdasági hasznot hozott. Egyrészt a délkelet-ázsiai piacokat a háború miatt nem tudták ellátni az európai hatalmak és ezekre mind japán áruk áramlottak, elsősorban textiltermékek. Másrészt maguk a hadviselő antantországok is rá voltak szorulva Ázsiában a japán hajókra, szállításra és termékekre, főként hadianyagokra. Japán egy-két év alatt adós országból hitelező lett, óriási mértékű fejlődést és gazdagodást ért el.

Japán hadműveletei csak egy alkalommal kapcsolódtak az európai eseményekhez. 1918-ban egy 72 ezer fős expedíciós hadsereget küldött Szibériába, névleg a németekkel szembeni keleti front megerősítése céljából. 1922 októberéig jelen volt a térségben.

A világháborút lezáró békekonferencián Japán a győztesek oldalán, az öt nagyhatalom egyikeként vehetett részt. Kínai hódításait megtarthatta, és vitathatatlanul a Távol-Kelet vezető hatalma lett.

F. I.

Japán csapatok bevonulása Szibériába. Színes litográfiák, 1918

